

Notat

Kontor Børn 2
Den 3. juli 2024
MAI
J.nr 23-64905.

Henvendelser fra biologisk slægt i udlandet

Ankestyrelsen blev i juli 2023 opmærksom på, at de tidligere adoptionsformidlende organisationer og danske myndigheder i en periode videresendte henvendelser fra biologisk slægt i udlandet til det tidligere Familieretsdirektorat og Civilretsdirektorat, der sendte henvendelserne videre til adoptivforældrene eller den voksne adopterede, hvis disse havde givet afkald på anonymitet.

Ankestyrelsen har undersøgt, hvordan og i hvilket omfang Ankestyrelsen vil kunne identificere, hvilke af Familieretsdirektoratets og Civilretsdirektoratets sager, der indeholder henvendelser fra biologisk slægt i udlandet, som ikke er videresendt, samt i hvilken periode disse oplysninger er blevet indsendt.

Undersøgelsen har vist, at det i adoptionssager fra før 8. august 2003 kan være relevant for voksne adopterede at kontakte Ankestyrelsen for at undersøge, om der har været henvendelser fra biologisk slægt i udlandet, som ikke fremgår af adoptionssagen fra den adoptionsformidlende organisation eller bevillingssagen.

I perioden 15. januar 1987 til 8. august 2003 videresendte de formidlende organisationer og de danske myndigheder henvendelser fra biologisk slægt i udlandet til den daværende tilsynsmyndighed. Dette skete i overensstemmelse med de retningslinjer, der på daværende tidspunkt var gældende for håndteringen af henvendelser fra biologisk slægt i udlandet. I denne periode var først Familieretsdirektoratet (1984-1989) og herefter Civilretsdirektoratet (1989-2004) tilsynsmyndighed på det internationale adoptionsområde i Danmark.

I den pågældende periode oprettede Familieretsdirektoratet og Civilretsdirektoratet sagen under en bestemt sagsgruppe om henvendelser fra biologisk slægt, og sagsnummeret blev samtidig noteret på den adopteredes kartotekskort i Ankestyrelsens fødselskartotek.

Det er derfor Ankestyrelsens vurdering, at vi er i stand til at identificere de sager, der indeholder henvendelser fra biologisk slægt, som er sendt til den daværende tilsynsmyndighed i perioden 15. januar 1987 til 8. august 2003 efter de på det tidspunkt gældende retningslinjer for håndtering af henvendelser fra biologisk slægt i udlandet.

Efter 8. august 2003 fik de to adoptionsformidlende organisationer AC Børnehjælp og DanAdopt ansvaret for at sende henvendelser fra biologisk slægt direkte til adoptanterne eller voksne adopterede.

Ankestyrelsens undersøgelse

Dagældende praksis og retningslinjer

Ankestyrelsen har som del af vores undersøgelse indhentet de generelle sager, vi har kunnet identificere, der kan belyse den praksis og de retningslinjer, der medførte, at de adoptionsformidlende organisationer m.fl. i en periode skulle videresende henvendelser fra biologisk slægt i udlandet til tilsynsmyndigheden.

Det er på baggrund af undersøgelsen vores vurdering, at denne praksis startede i 1987 på baggrund af drøftelser på et møde den 15. januar 1987 med deltagelse af de formidlende organisationer, Familieretsdirektoratet, socialcentrene og Adoptionsnævnet. Socialcentrene havde i 1986 bedt om at få udstedt retningslinjer for håndteringen af henvendelser fra biologisk slægt. Behovet for retningslinjer ser ud til at opstå på grund af et udbredt ønske fra biologiske familier i Sydkorea om at få oplysninger om børn, der var bortadopteret til Danmark. Det blev på mødet besluttet, at henvendelser fra udlandet vedrørende allerede adopterede børn ikke måtte videregives til adoptanterne, men i stedet skulle sendes til Familieretsdirektoratet, der ville tage konkret stilling til henvendelsen. Hensynet bag retningslinjerne var adoptanternes anonymitet, da barnets biologiske slægt ikke på adoptionstidspunktet eller senere måtte få kendskab til adoptanternes identitet.¹

Familieretsdirektoratet og Civilretsdirektoratet udstedte herefter retningslinjer i 1987, 2000 og 2003 om behandlingen af henvendelser fra biologisk slægt i udlandet.

Den 23. december 1987 udstedte Familieretsdirektoratet således cirkulæreskrivelse A 1/1987 om oplysning til biologisk slægt i udlandet om børn adopteret i Danmark m.v. Følgende fremgår om at videresende henvendelser fra biologisk slægt:

(...
Da det ikke kan udelukkes, at adoptanter eller et adoptivbarn ved henvendelse til Familieretsdirektoratet om de biologiske forældres identitet m.v. kan være interesseret i at få oplyst, om de biologiske forældre (eller andre slægtninge) på et tidspunkt har ønsket etableret en eller anden form for kontakt, har Familieretsdirektoratet intet at indvende imod, at henvendelser fra udenlandske biologiske slægtninge til børn adopteret i Danmark fremsendes til Familieretsdirektoratet, således at henvendelsen lægges ved adoptionssagen.)

¹ Se også kapitel 7.2.2 Kontakt mellem biologisk slægt og adoptivfamilien i Ankestyrelsens undersøgelse af adoptionsformidlingen fra Sydkorea i 1970'erne og 1980'erne.

Civilretsdirektoratet udstedte den 20. november 2000 "Cirkulæreskrivelse om nye retningslinjer for registrering af afkald på anonymitet", der ændrede praksis, hvorefter der ikke længere skulle foreligge et afkald på anonymitet for, at Civilretsdirektoratet kunne videresende henvendelser til adoptivforældre eller voksne adopterede. Følgende fremgår om håndtering af henvendelser fra biologisk slægt i udlandet:

(...

Hidtil har adoptanterne og barnet selv haft mulighed for på forhånd at tilkendegive et ønske om at ville modtage eventuelle henvendelser fra den biologiske familie eller fra den institution i udlandet, hvor barnet oprindeligt har opholdt sig (afkald på anonymitet). Civilretsdirektoratet har journaliseret dette afkald på adoptionssagen, således at direktoratet ved en eventuel senere henvendelse fra udlandet har videresendt henvendelsen til adoptivforældrene. Hvis familien ikke har givet "afkald på anonymitet", er en eventuel henvendelse fra udlandet derimod blevet lagt på adoptionssagen, således at familien eventuelt efterfølgende har kunnet få henvendelsen udleveret, hvis den rettede henvendelse hertil.

Efter at denne fremgangsmåde har været fulgt i en årrække, er det Civilretsdirektoratets opfattelse, at det ikke er nødvendigt, at adoptivforældrene positivt over for direktoratet skal have tilkendegivet, at de ønsker at modtage eventuelle oplysninger om eller henvendelser fra adoptivbarnets biologiske slægt.

For fremtiden vil Civilretsdirektoratet altid orientere adoptivforældrene, hvis der fremkommer henvendelser fra udlandet, og det er derfor unødvendigt på forhånd at tilkendegive et ønske herom. Hvis adoptivbarnet er blevet myndig, vil Civilretsdirektoratet som udgangspunkt kontakte barnet selv.

Hvis statsamterne og amtskommunen modtager henvendelser fra den biologiske slægt, bør disse henvendelser videresendes til Civilretsdirektoratet, der derefter vil orientere adoptivfamilien.

I de situationer, hvor adoptivfamilien selv retter henvendelse til de udenlandske myndigheder og anmoder om at få yderligere oplysninger om barnet og dets baggrund eller om at blive sat i forbindelse med den biologiske familie, og hvor oplysningerne sendes igennem amtet eller statsamtet, vil oplysningerne kunne sendes direkte til familien.

Det skal understreges, at der med den nye ordning ikke sker nogen tilsidesættelse af adoptivforældrenes ønske om anonymitet. Ønsker adoptivforældrene ikke at modtage henvendelsen fra den biologiske familie, vil dette naturligvis fortsat blive respekteret. Og der vil fortsat ikke kunne gives oplysninger om adoptivfamilien til

den biologiske familie, medmindre adoptivfamilien har givet udtrykkeligt samtykke hertil.)

Den 8. august 2003 sendte Civilretsdirektoratet en orientering om bl.a. henvendelser fra biologisk slægt til de to adoptionsformidlende organisationer AC Børnehjælp og DanAdopt. Det fremgår af orienteringen, at organisationerne fremover kan sende henvendelser direkte til adoptanterne eller voksne adopterede. Følgende fremgår om håndtering af henvendelser fra biologisk slægt i udlandet:

(Civilretsdirektoratet afskaffede i 2000 den indtil da gældende ordning om "afkald på anonymitet". Det er således ikke længere en betingelse, at adoptivforældre på forhånd har tilkendegivet, at de ønsker orientering om eventuelle henvendelser fra den adopteredes biologiske slægt i udlandet. Hvis der modtages henvendelser fra den adopteredes biologiske slægt i udlandet, vil direktoratet derfor altid orientere adoptivforældrene eller barnet herom, Vi henviser til Civilretsdirektoratets vejledning om behandling af adoptionssager i statsamterne fra marts 2003. Disse regler fandtes oprindeligt i cirkulæreskrivelse af 20. november 2000 til statsamterne og amtskommunerne, som de formidlende organisationer modtog kopi af. Cirkulæreskrivelsen er bortfaldet.

AC International Børnehjælp og DanAdopt har rettet henvendelser til Civilretsdirektoratet med spørgsmål om håndteringen af henvendelser fra biologisk familie i udlandet, samt om voksne adopteredes adgang til indsigt i egne sagsakter i organisationen.

Direktoratet har overvejet praksis på området. Vi skal henstille, at sagerne for fremtiden behandles efter følgende retningslinjer:

...

2. Henvendelser fra biologisk slægt i udlandet

Modtager organisationen henvendelse fra adoptivbarnets biologiske slægt i udlandet (forespørgsler om barnet, julekort, mv.), skal organisationen sende henvendelsen til adoptanterne. Er barnet over 18 år, sendes henvendelsen direkte til barnet, samt til orientering til adoptanterne.

Henvender adoptanterne eller det voksne adoptivbarn sig til organisationen for at undersøge, om der tidligere er kommet henvendelser af denne karakter, kan organisationen ligeledes udlevere disse henvendelser direkte til adoptanterne eller til den adopterede. Har organisationen tidligere videresendt en henvendelse fra den biologiske slægt i en konkret sag til direktoratet, må ansøgeren vejledes om, at henvendelsen kan fås ved kontakt til direktoratet."

...

Som ovenfor anført er retningslinjerne i cirkulæreskrivelsen af 20. november 2000 ophævet ved ikrafttrædelsen af "Vejledning om behandling af adoptionsager i statsamtene", jf. afsnit 11. Vejledningen vil blive præciseret i overensstemmelse med indholdet i dette brev.)

Identifikation af de konkrete sager

Familieretsdirektoratet oprettede i 1987 en ny sagsgruppe 306 "Henvendelser fra udlandet om adopterede børn i Danmark". Den første sag er oprettet i januar 1987, hvilket stemmer overens med beslutningen på mødet den 15. januar 1987 om, at henvendelser fra udlandet vedrørende allerede adopterede børn ikke må videregives til adoptanterne, men i stedet skulle sendes til Familieretsdirektoratet.

Ankestyrelsen har som en del af vores undersøgelse indhentet alle sager i sagsgruppen 306 "Henvendelser fra udlandet om adopterede børn i Danmark" i perioden 1987 til 1992 fra Rigsarkivet. Sager fra 1993 og frem kan Ankestyrelsen selv søge frem i styrelsens elektroniske arkiv på baggrund af den adopteredes navn og adoptivforældrenes navne.

Vi har i vores afdækning af, om vi kan identificere sagerne fra perioden, gennemgået de 147 sager fra perioden 1987-1992 fra Rigsarkivet om henvendelser fra biologisk slægt. Vores gennemgang viser, at sagerne for det meste alene indeholder erklæringer fra adoptanter, der giver afkald på anonymitet, sådan at de kan modtage eventuelle henvendelser fra biologisk slægt i udlandet. I 47 af sagerne er der journaliseret en eller flere henvendelser fra biologisk slægt i udlandet. I de sager, hvor adoptanterne har givet afkald på anonymitet, er henvendelsen videresendt til adoptanterne. Hovedparten af sagerne vedrører henvendelser fra biologisk slægt i Sydkorea. Ingen af de 47 sager indeholder henvendelser fra biologisk slægt i Indien.

Vores undersøgelse har vist, at det var fast praksis, at henvendelsessagens sagsnummer blev noteret på den adopteredes kartotekskort i Ankestyrelsens nuværende fødselskartotek. Det er således muligt for Ankestyrelsen at oplyse den enkelte adopterede, om Rigsarkivet eller Ankestyrelsen er i besiddelse af henvendelser fra biologisk slægt i udlandet.

Fremtidig praksis for håndtering af sager om mulige henvendelser fra biologisk slægt

Hvis adopterede, der er adopteret inden 8. august 2003, henvender sig til Ankestyrelsen om deres adoption fra udlandet eller konkret spørger til henvendelser fra biologisk slægt, vil Ankestyrelsen undersøge følgende:

- Om der er noteret en sag på den adopteredes kartotekskort i Ankestyrelsens fødselskartotek, der skal indhentes fra Rigsarkivet for at se, om der ligger henvendelser fra biologisk slægt i udlandet.
- Om der i vores elektroniske arkiv for perioden 1993 og frem er en eller flere sager om den adopterede, der indeholder eller kan indeholde en henvendelse fra biologisk slægt. Hvis der er tale om en ikke-digital sag, indhenter vi sagen fra Rigsarkivet.

- Om Ankestyrelsen i forbindelse med vores afdækning har identificeret sager om den adopterede fra perioden før 1993, der indeholder en henvendelse fra biologisk slægt i udlandet. I så fald indhenter vi sagen fra Rigsarkivet.

Hvis Ankestyrelsen har en sag med en henvendelse fra biologisk slægt i udlandet, vil den voksne adopterede modtage en kopi af henvendelsen. Hvis den originale henvendelse stadig er på sagen, vil denne blive bevaret på sagen. Alle sager om henvendelser fra biologisk slægt fra før 8. august 2003 er på Rigsarkivet.